
Model IS - LM

Fiskální a monetární politika
v modelu IS-LM

Fiskální politika

- Fiskální politiku je možné charakterizovat jako vládou vyvolané aktivní změny ve struktuře a objemu veřejných výdajů a příjmů, resp. typu, výši a způsobu krytí rozpočtového salda, jejichž smyslem je dosažení konkrétního makroekonomického záměru, především stability hospodářského růstu a dostatečně vysoké zaměstnanosti.
- Hlavním nástrojem fiskální politiky je státní rozpočet a změny na jeho příjmové a výdajové straně.

Státní rozpočet

- Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond..... Má dvě strany:
 - příjmová strana - tvořena příjmy za daní (celkové daně - TA_T)
 - výdajová strana - tvořena vládními výdaji za statky a služby (G) a transferovými platbami (TR).
- Celkové daně jsou tvořeny daněmi autonomními (TA_A) a daněmi indukovanými (tY): $TA_T = TA_A + tY$
- Rozdíl mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji je ROZPOČTOVÉ SALDO (deficit x přebytek)

$$BS = TA_T - (G + TR)$$

$BS > 0$... přebytek rozpočtu

$BS < 0$... deficit (schodek) rozpočtu

$$\text{Čisté daňové příjmy: } TA_N = TA_T - TR \Rightarrow BS = TA_N - G$$

Fiskální politika

- Fiskální politiku je možné charakterizovat jako vládou vyvolané aktivní změny ve struktuře a objemu veřejných výdajů a příjmů, resp. typu, výši a způsobu krytí rozpočtového salda, jejichž smyslem je dosažení konkrétního makroekonomického záměru, především stability hospodářského růstu a dostatečně vysoké zaměstnanosti.
- Hlavním nástrojem fiskální politiky je státní rozpočet a změny na jeho příjmové a výdajové straně.
- **Typy fiskální politiky (členění dle způsobu, jakým je prováděna a prosazována):**
 - **automatická fiskální politika - nástroji jsou automatické vestavěné stabilizátory**
 - **diskreční fiskální politika - záměrná a konkrétní opatření**

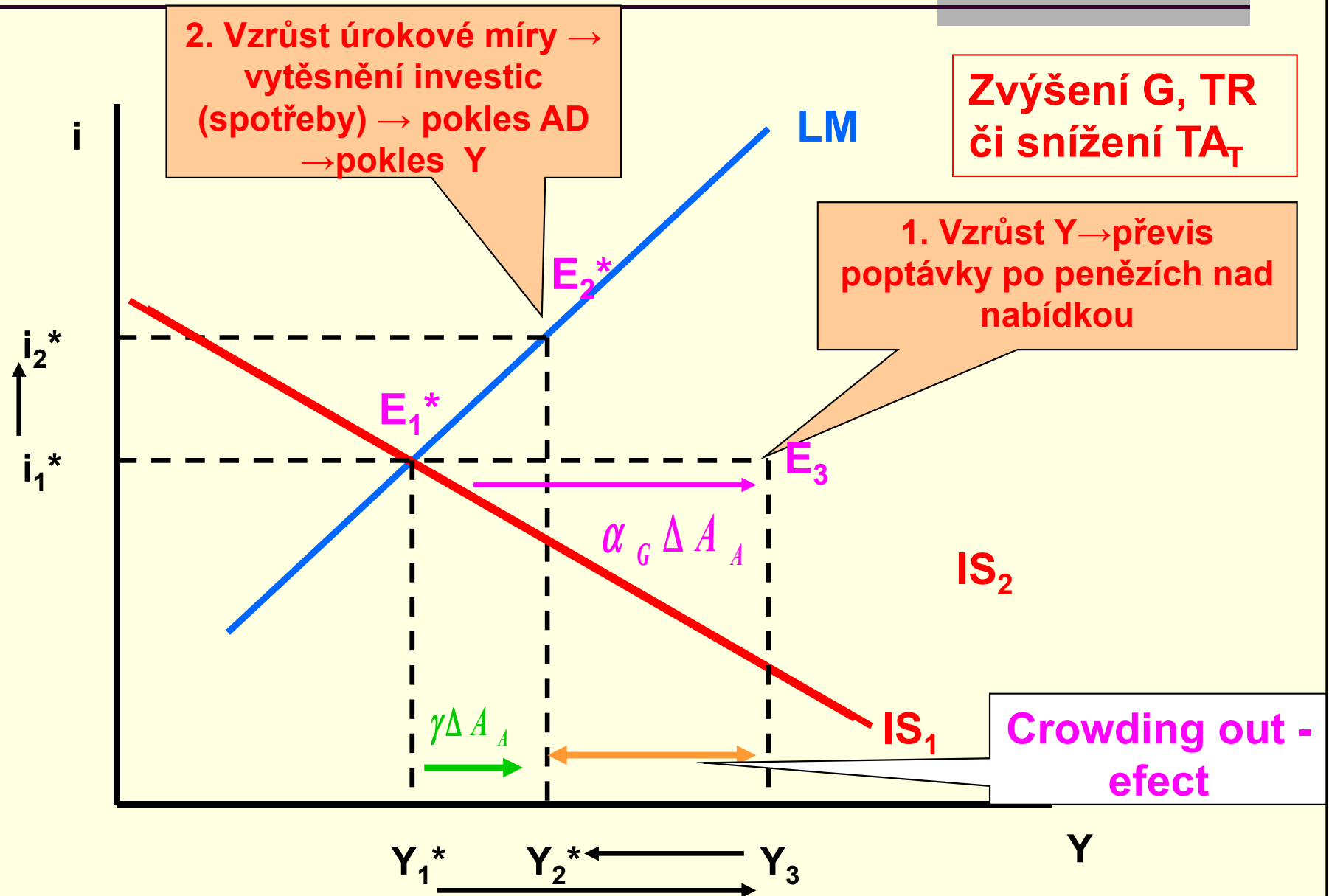
Typy fiskální politiky

(dle způsobu působení na agregátní poptávku a agregátní nabídku)

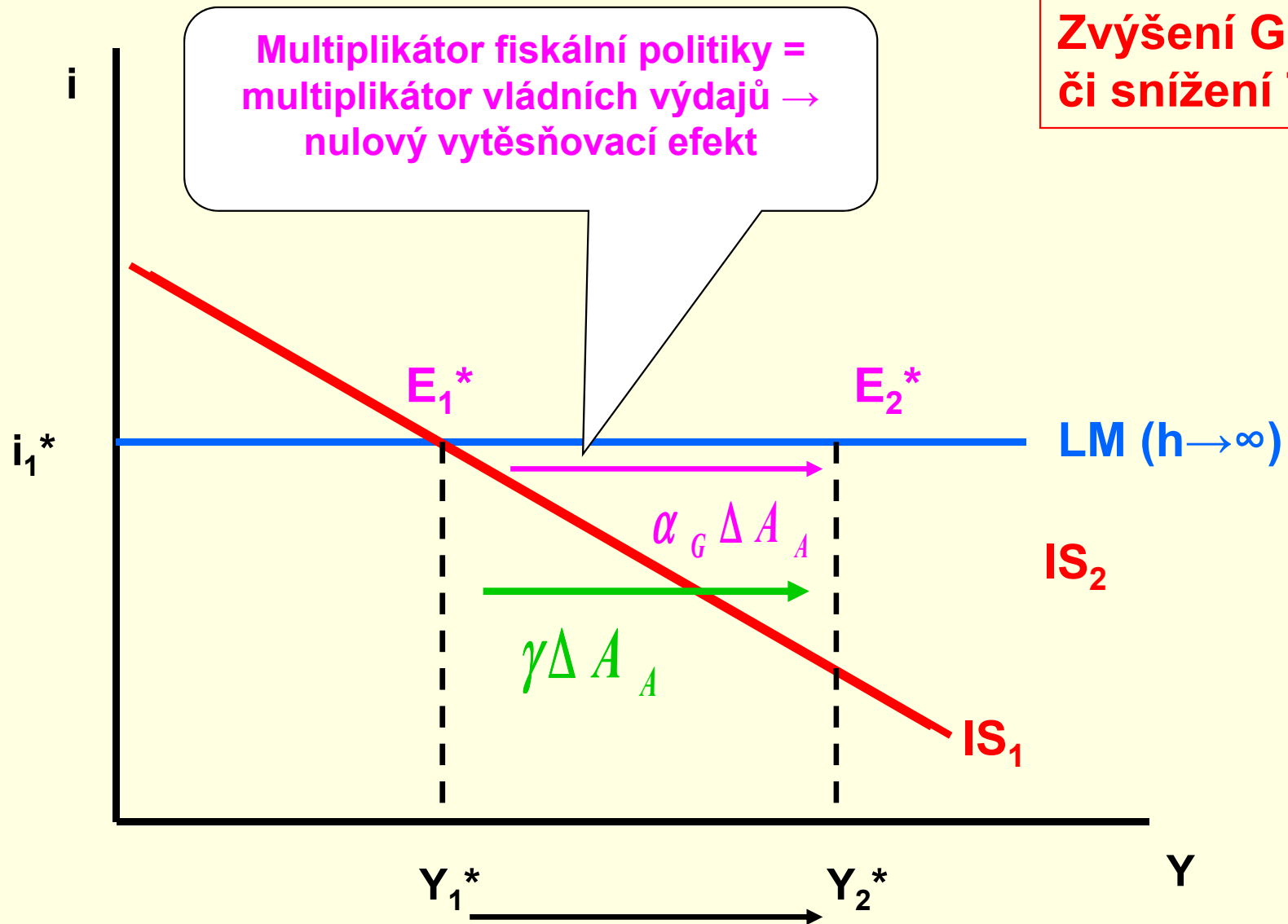
- **Expanzivní fiskální politika** - je uplatňována s cílem podněcovat růst agregátní poptávky, tedy zvýšit úroveň výstupu (důchodu) v ekonomice, a tím i úroveň zaměstnanosti. Zahrnuje následující složky:
 - zvýšení vládních výdajů - G
 - snížení autonomních daní - TA_A
 - snížení sazby důchodové daně - t
 - zvýšení transferů - TR

- **Restriktivní fiskální politika** - je uplatňována s cílem tlumit růst agregátní poptávky, a tím vyvolané inflační tlaky v ekonomice, případně snížit rozpočtový deficit. Zahrnuje následující složky:
 - snížení vládních výdajů - G
 - zvýšení autonomních daní - TA_A
 - zvýšení sazby důchodové daně - t
 - snížení transferů - TR

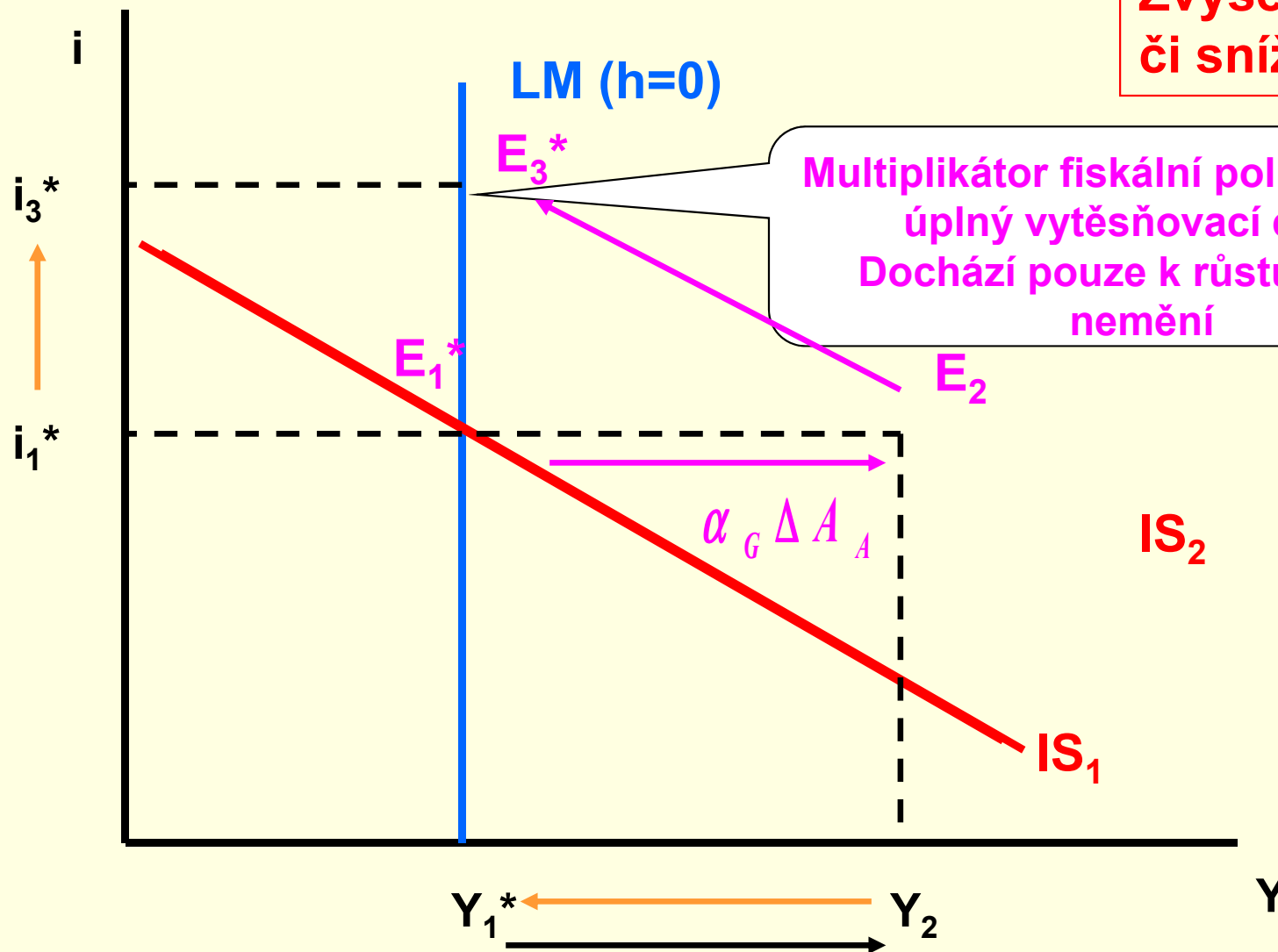
Účinnost fiskální politiky (fiskální expanze)

Účinnost fiskální politiky v případě pasti likvidity (fiskální expanze)

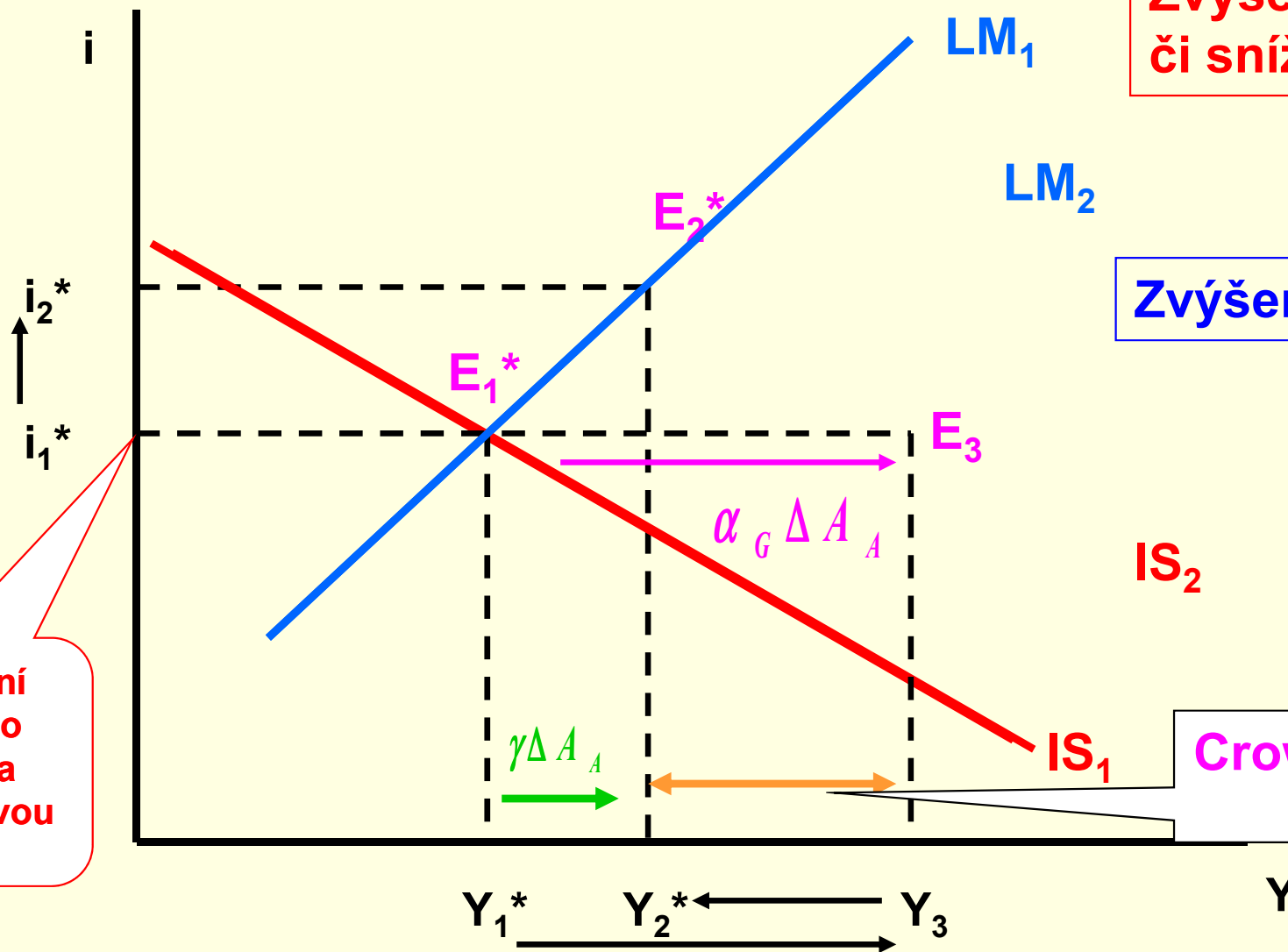
Účinnost fiskální politiky v případě necitlivosti poptávky po penězích na úrokovou míru (fiskální expanze)

Zvýšení G , TR
či snížení TA_T

Multiplikátor fiskální politiky = 0 →
úplný vytěsňovací efekt.
Dochází pouze k růstu i , Y se
nemění

Eliminace vytěsňovacího efektu v ekonomice (monetární akomodace)

Zvýšení G , TR
či snížení TA_T

Zvýšení M_R/P_R

Pro odstranění vytěsňovacího efektu je třeba udržet úrokovou míru zde

Crowding out - efect

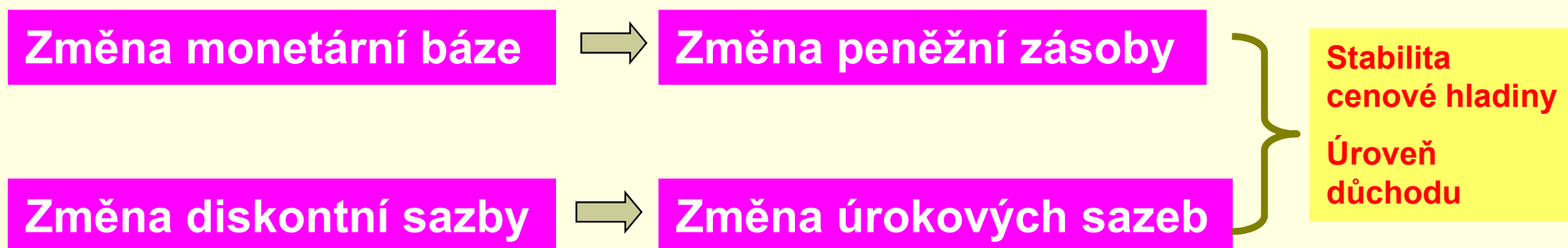
Monetární politika

- Monetární politika představuje souhrn opatření a zásad, které prostřednictvím monetárních nástrojů zabezpečí splnění základního cíle monetární politiky, dlouhodobou stabilitu měny.
- **Nástroje:**
 - **Přímé (administrativní):** selektivní, adresné a administrativní zásahy centrální banky, jejichž cílem je ovlivnění úvěrových možností komerčních bank a jejich likvidity:
 - *Pravidla likvidity*
 - *Úvěrové kontingenty*
 - *Povinné vklady*
 - *Doporučení, výzvy a dohody*
 - **Nepřímé:** jsou charakteristické plošným působením a představují tedy vytvoření stejných podmínek pro jednotlivé komerční banky:
 - *Povinné minimální rezervy*
 - *Operace na volném trhu*
 - *Diskontní sazba*
 - *Reeskont směnek a lombardní úvěr*
 - *Konverze měny a swapové operace*
 - *Intervence na devizových trzích*

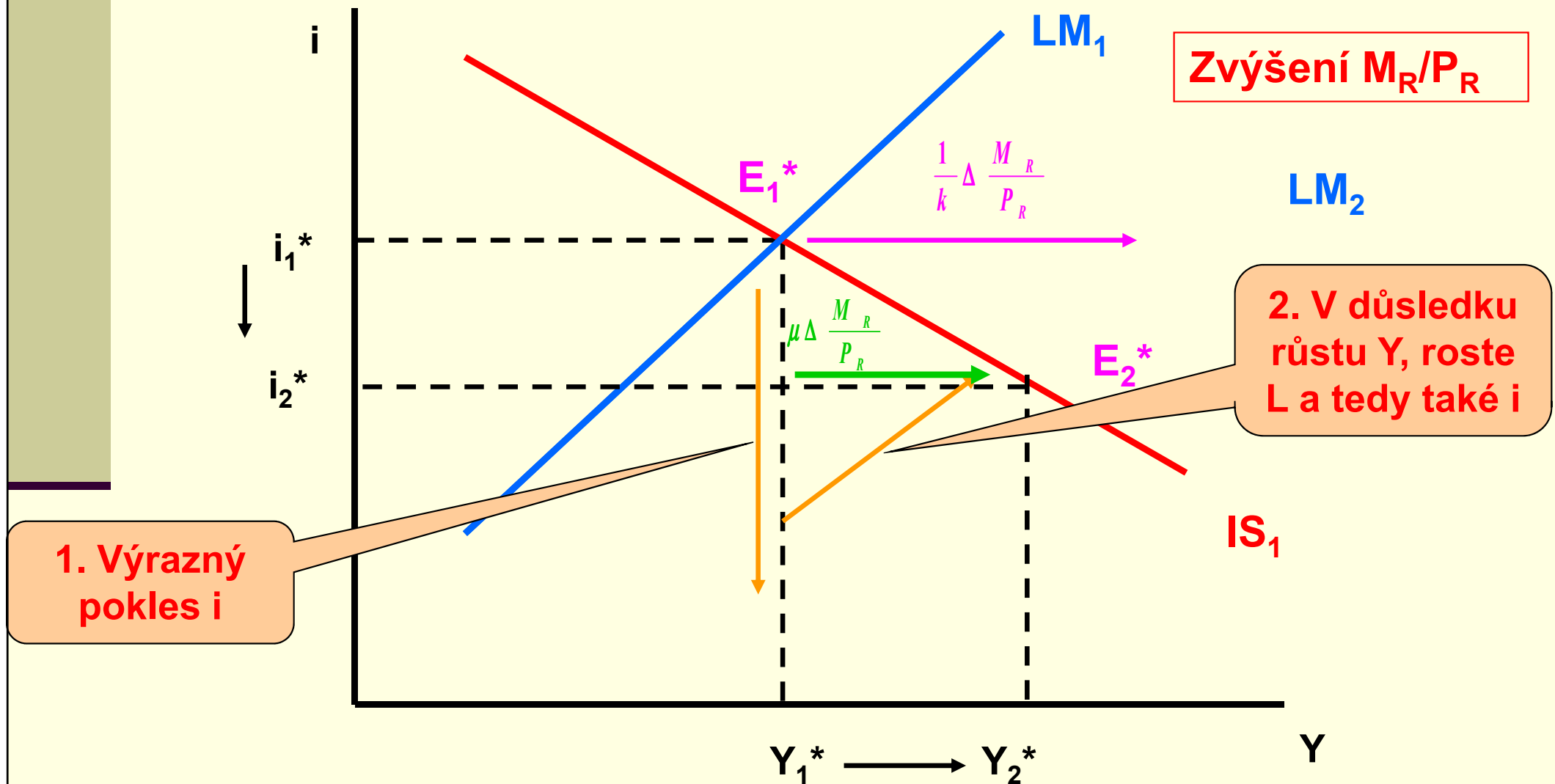
Monetární politika – typy a mechanismus fungování

- **EXPANZIVNÍ** – orientovanou na zvětšení nabídky peněz v ekonomice, jenž následně vyvolává růst důchodu v ekonomice, pokles nezaměstnanosti, zlepšení platební bilance, ale také růst cenové hladiny (inflační tlaky).
- **RESTRIKTIVNÍ** – směřující k omezení nabídky peněz a tedy ke snižování míry inflace, ale také zpravidla k poklesu důchodu a růstu nezaměstnanosti.

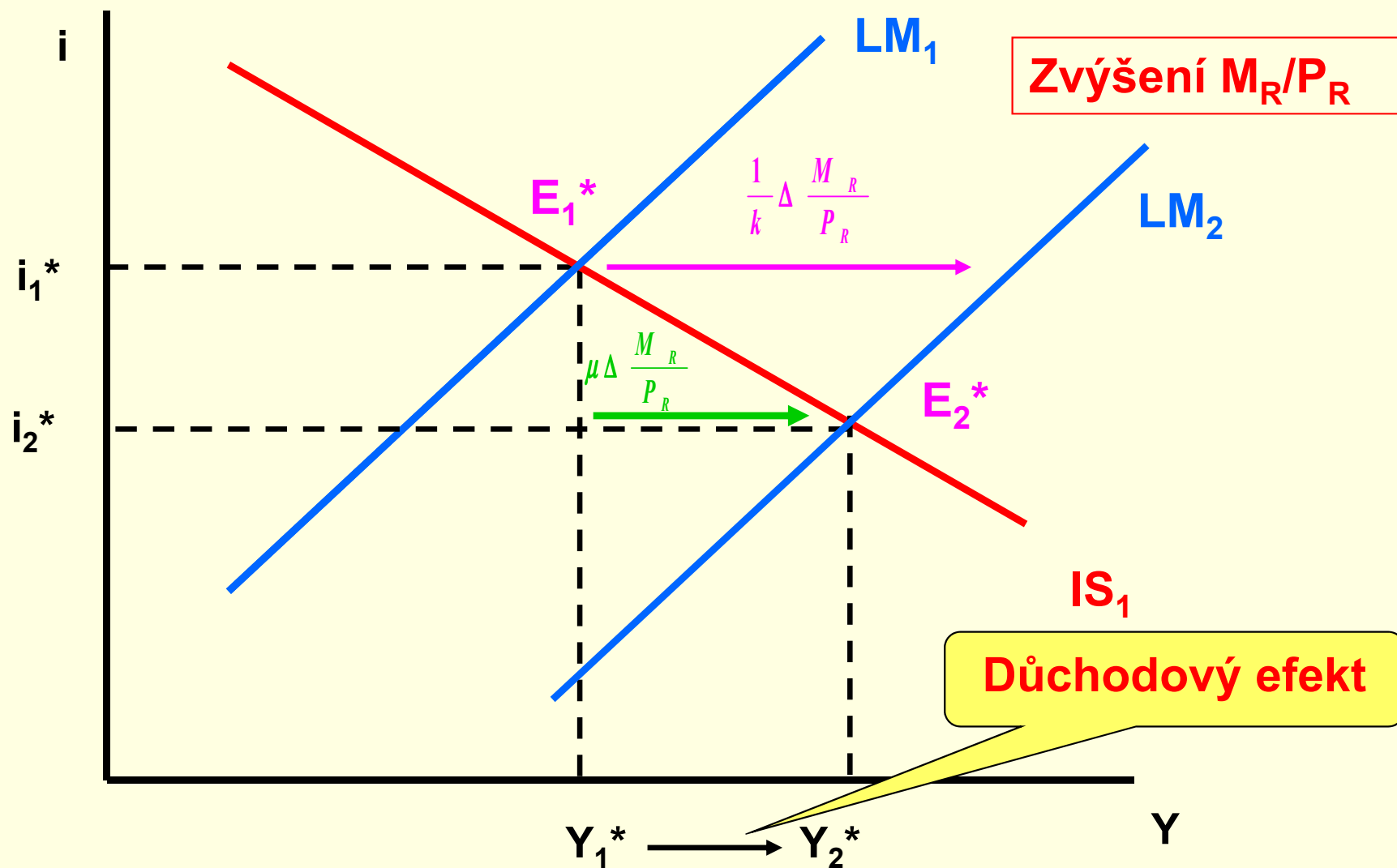
Krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle měnové politiky:

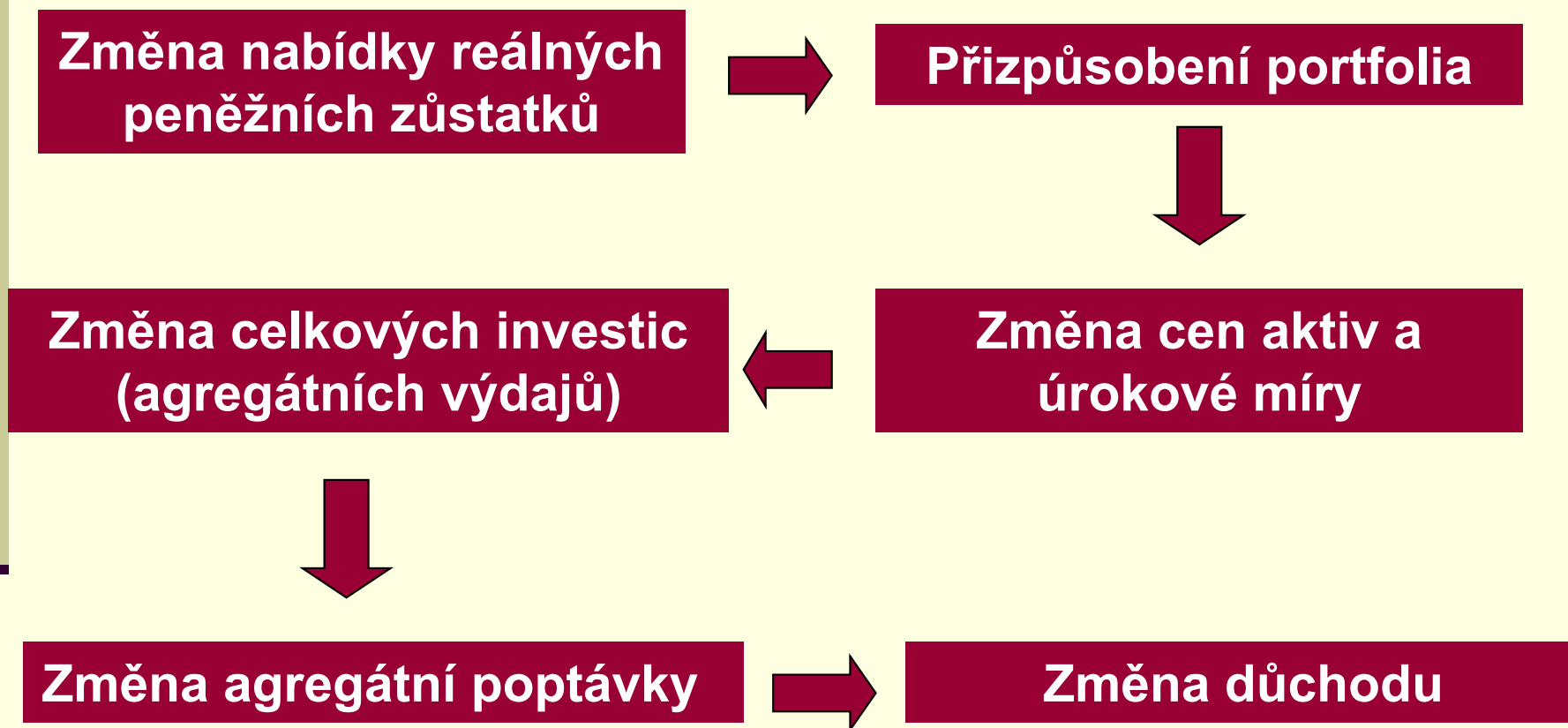
Vliv monetární expanze na důchod a úrokovou míru

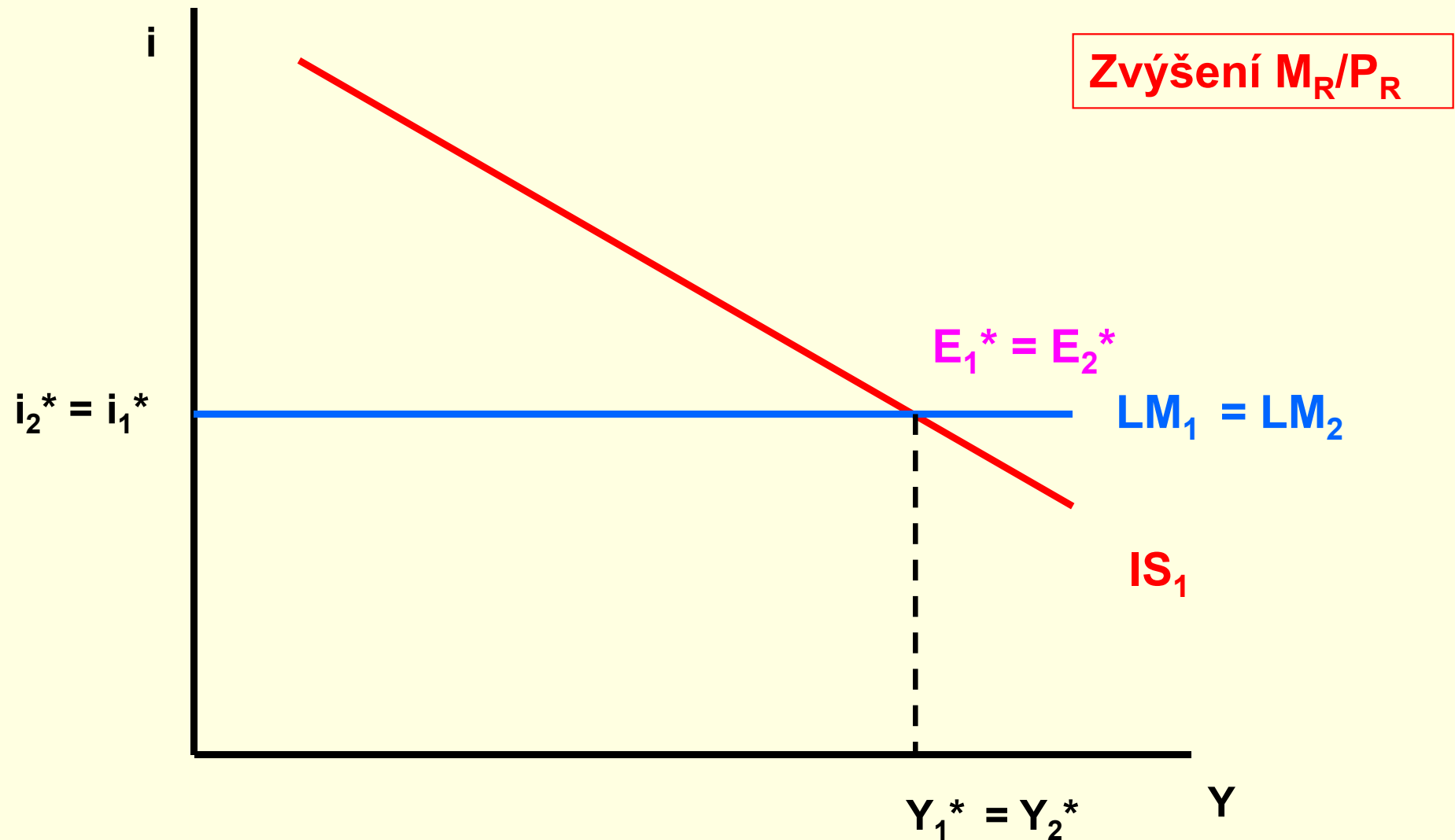
Vliv monetární expanze na důchod a úrokovou míru – důchodový efekt a efekt likvidity

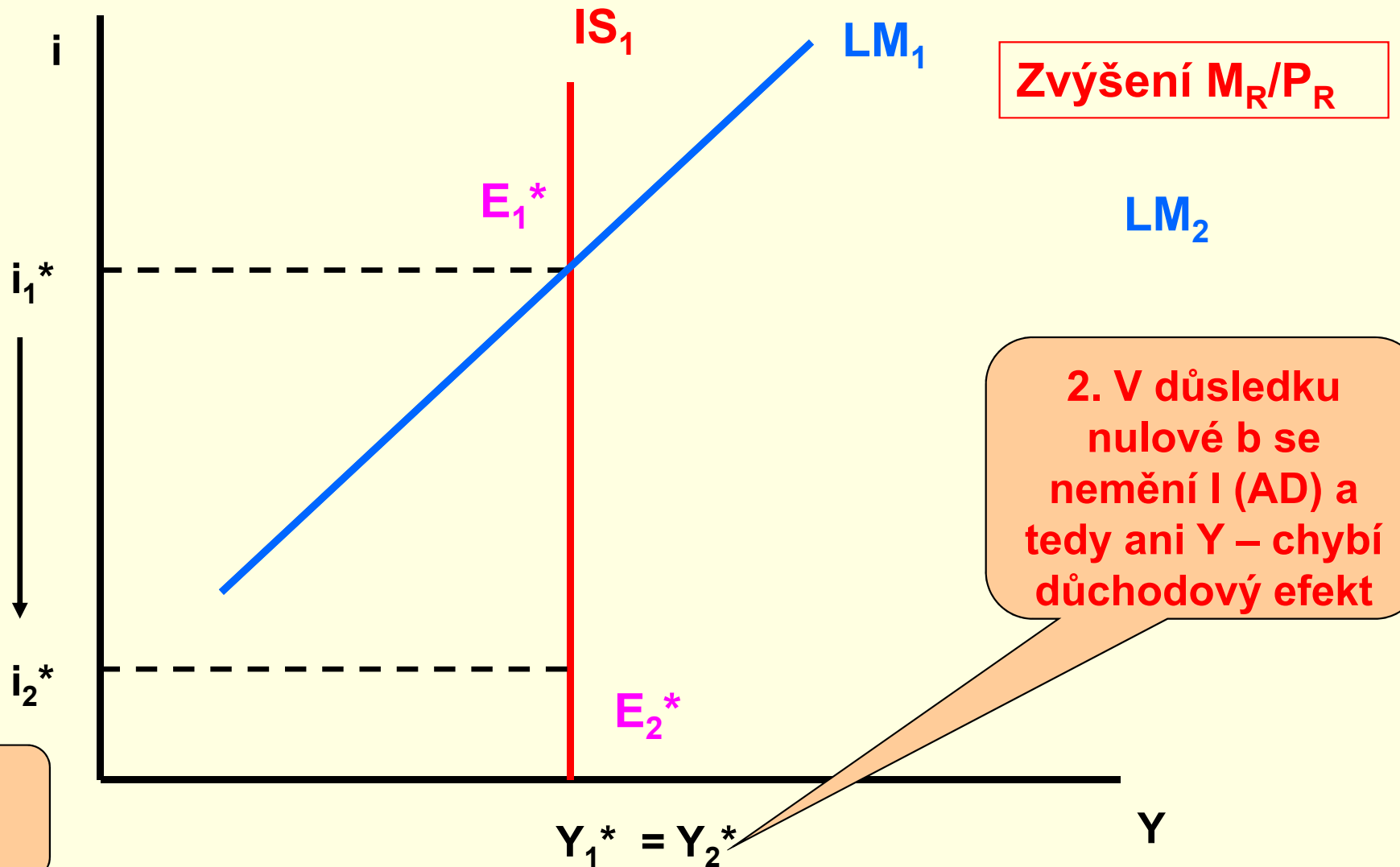
Transmisní mechanismus monetární politiky

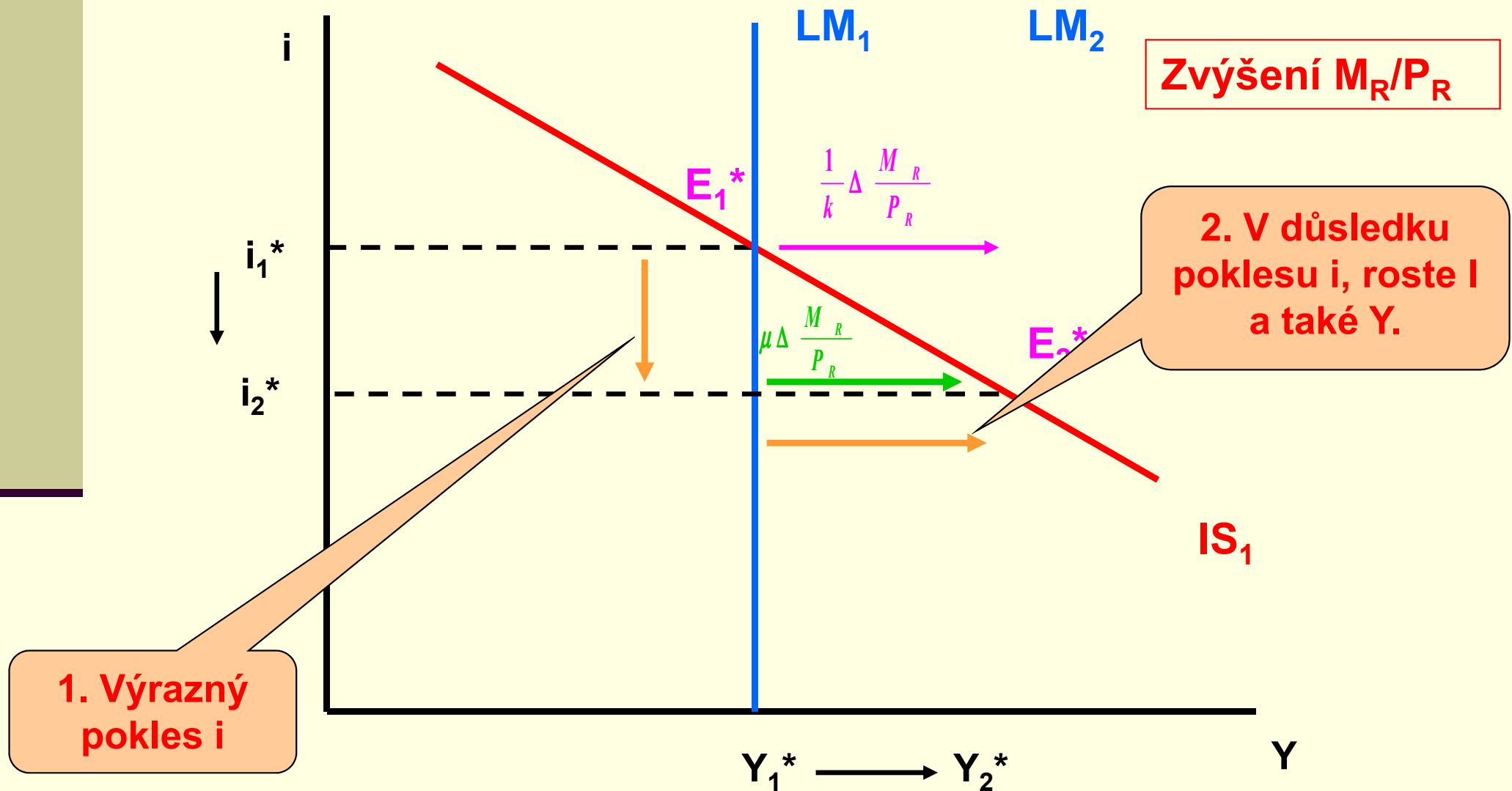
Past likvidity ($h \rightarrow \infty$) – neúčinnost monetární politiky

Neúčinnost monetární politiky za předpokladu $b=0$

Maximální účinnost monetární politiky – tzv. klasický případ křivky LM ($h=0$)

Klasický případ

- Klasická ekonomie odvozuje poptávku po penězích na základě kvantitativní teorie peněz (rovnice směny: $MV = PY$)

Poptávka po penězích: $L = kY - hi$

Jestliže $h = 0 \rightarrow L = kY$

Podmínka rovnováhy na trhu peněz: $M/P = kY$

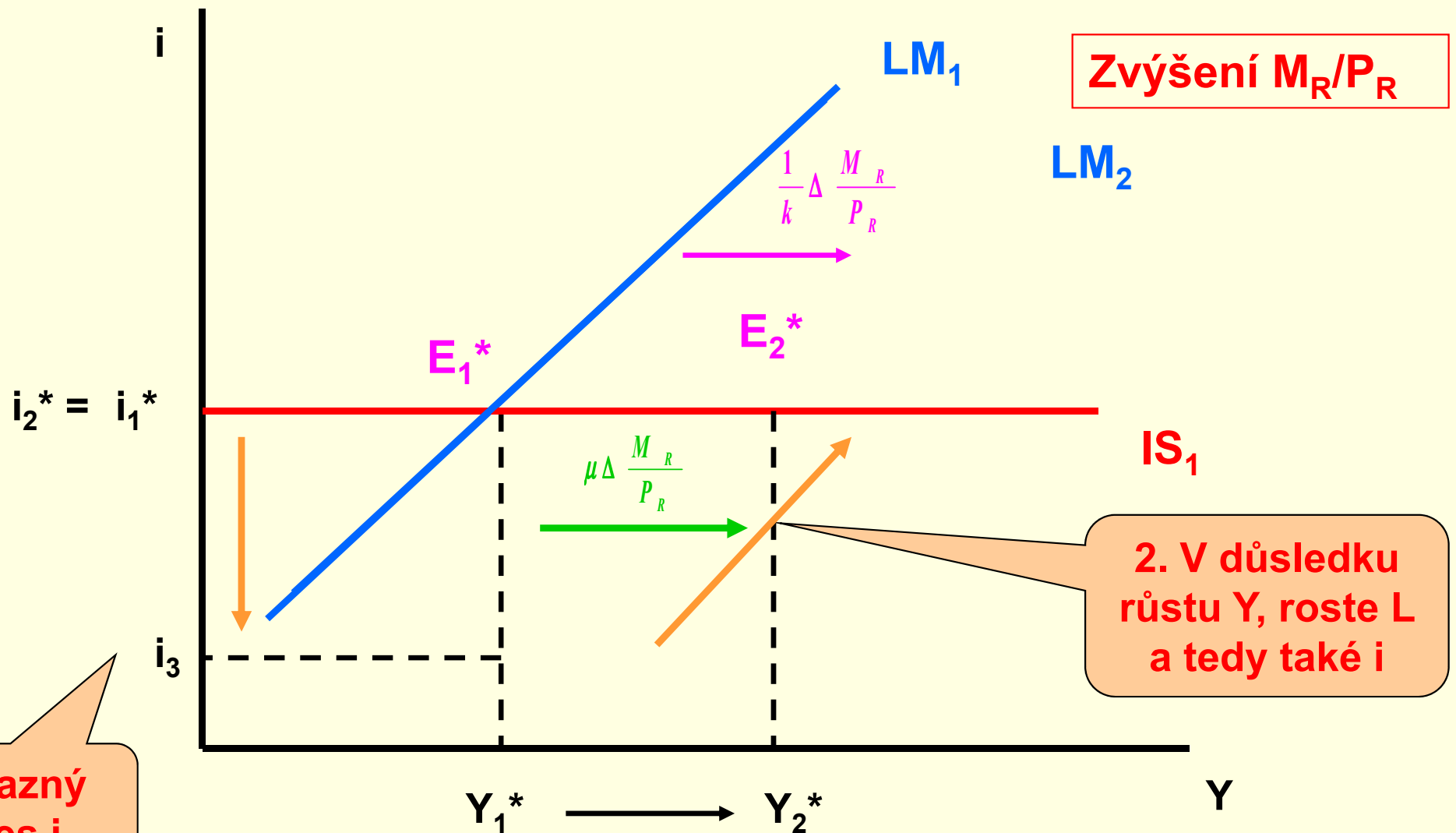
$$Y = 1/k * M/P$$

Představuje rychlost oběhu peněz v ekonomice - V

Velikost důchodu v ekonomice je ovlivněna nabídkou reálných peněžních zůstatků a výši koeficientu $1/k$

Je konstanta (stálá rychlost oběhu peněz)

Maximální účinnost monetární expanze na důchod ($b \rightarrow \infty$)

Dilema centrální banky

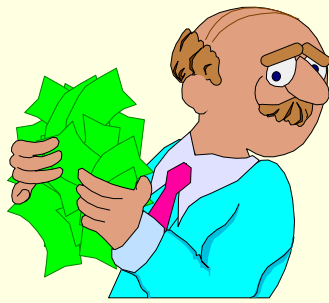
Kde začneme?! Není to vůbec lehké!!
Ekonomika je totiž značně nestabilní
systém. V Makroekonomii B na OPF v
Karviné jsem se dověděl, že.....

zasoby)

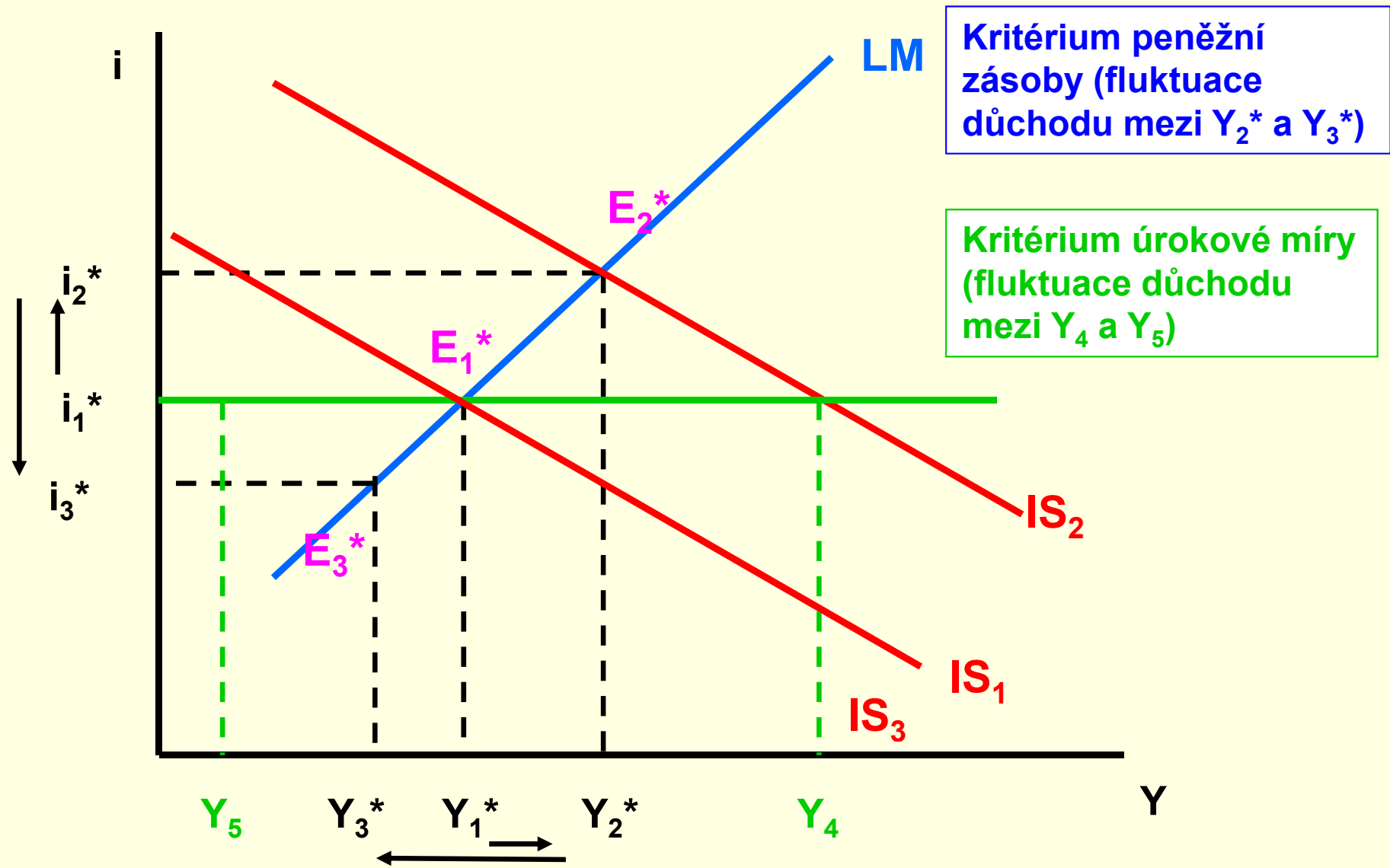
urokové míry)

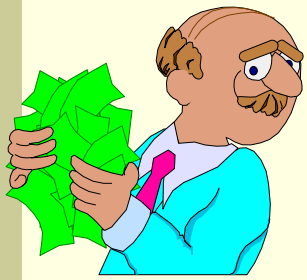

Guvernér centrální banky

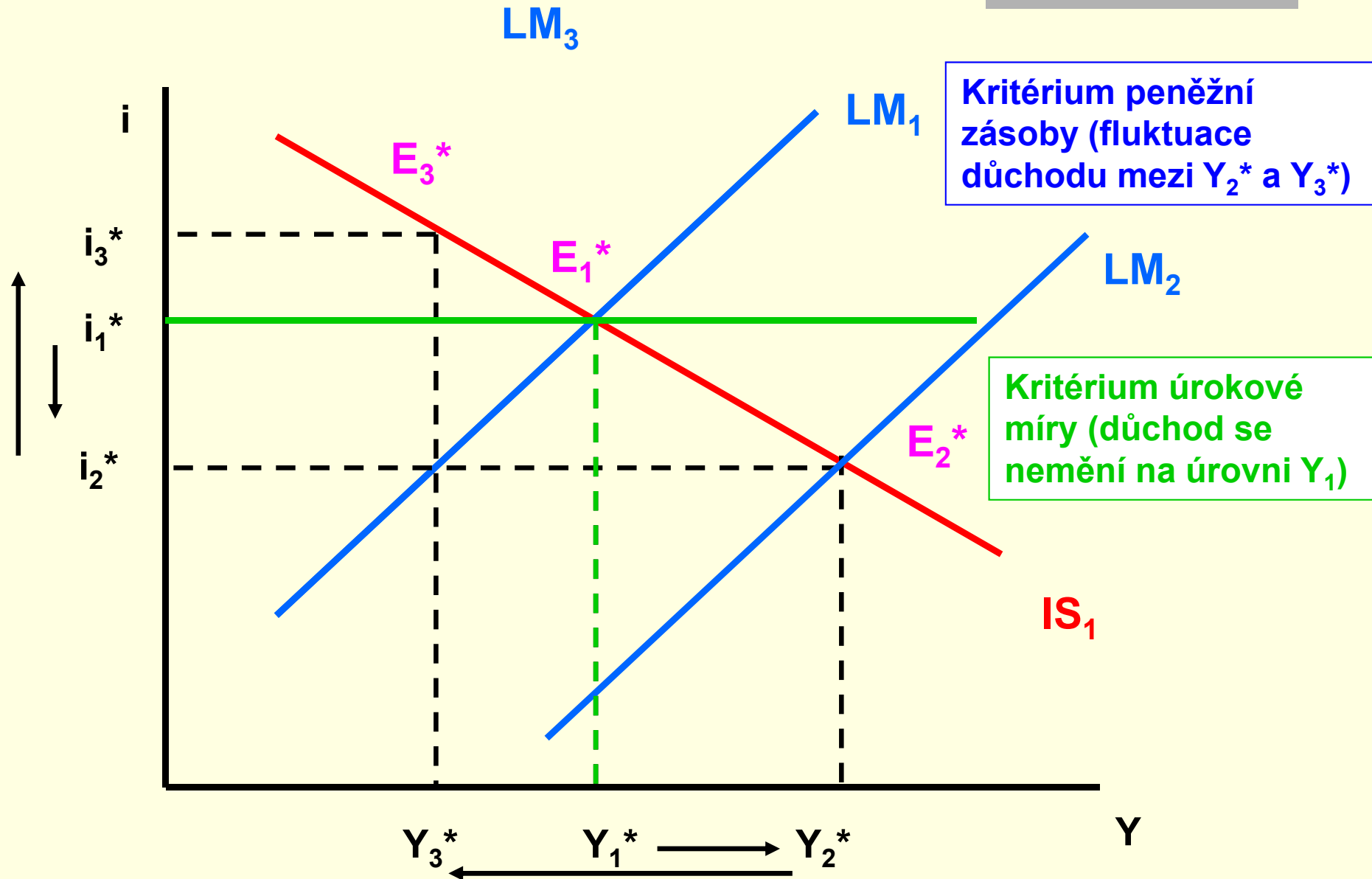

Nestabilní křivka IS, stabilní křivka LM

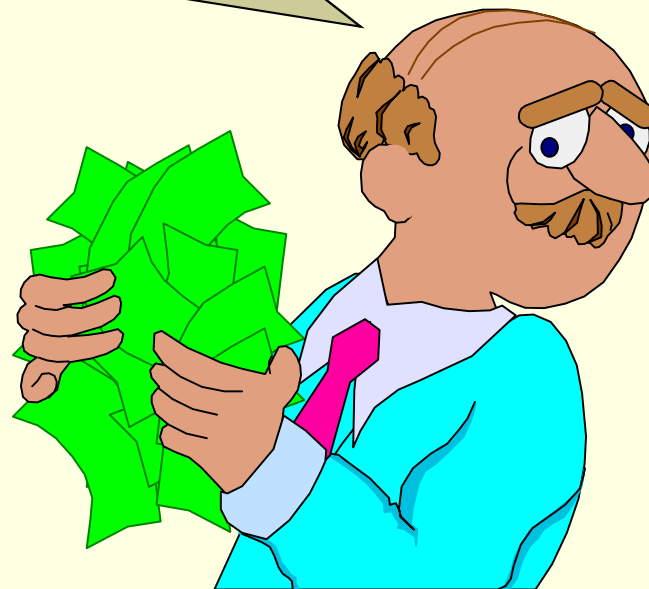

Nestabilní křivka LM, stabilní křivka IS

Dilema centrální banky

Jo, jo.... Takhle nějak to je!! Takže bude-li v ekonomice méně stabilní trh s penězi než trh se statky a službami budu „hlídat“ úrokovou sazbu. Jestliže však bude vykazovat menší stabilitu trh statků a služeb než trh peněz budu se orientovat na kontrolu peněžní zásoby a do oběhu nedám ani haléř.

Guvernér centrální banky

Volba monetárního kritéria: monetaristé versus keynesovci

- Monetaristé předpokládají, že poptávka po penězích je stabilní a predikovatelná (málo citlivá na i a rychlost oběhu peněz je konstantní) → preferují kritérium peněžní zásoby (respektování konstantního růstu peněžní zásoby, který odpovídá růstu potenciálního produktu).
- Keynesovci považují ekonomiku za nestabilní systém (faktor očekávání budoucího vývoje, fiskální a monetární politika, nabídkové šoky, čistý export) → sledování pouze peněžní zásoby je nedostatečné z hlediska stabilizace produktu (důchodu) a zaměstnanosti → je zapotřebí věnovat pozornost i kritériu úrokové míry.

V praktické hospodářské politiky je zpravidla uplatňována kombinace obou politik – tzv. policy mix

Literatura:

**GOTTVALD, J. *Makroekonomie I. část (kurz pro středně pokročilé)*.
Ostrava: VŠB-TU, 1998. str. 36-51.**

**DORNBUSCH, R., FISCHER, S. *Makroekonomie*. Praha: SPN a Nadace
Economics, 1994. ISBN 80-04-25 556-6. Kapitola 5.**

**PAULÍK, T., PELLEŠOVÁ, P. *Makroekonomie*. Karviná: OPF SU, 2002.
ISBN 80-7248-159. str. 75-95.**